

Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra

Izdavač:
Institut za filozofiju

Za izdavača:
Filip Grgić

ISBN 978-953-7137-41-0

Lektura hrvatskog jezika: Marija Matković
Lektura engleskog jezika: Nives Zenko
Lektura njemačkog jezika: Silvia Sladić

Prijelom:
Marin Martinić Jerčić

Tisak:
Grafomark d.o.o.

Naklada:
100 primjeraka

Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra

Znanstveni skup projekta *Hrvatska filozofija i znanost u europskome kontekstu od 12. do 20. stoljeća* (Croatian Philosophy and Science in the European Context between the 12th and 20th Century)

28. – 29. svibnja 2015.

 Institut za
filozofiju

Zagreb, 2015.

Sadržaj

Organizacijski odbor	6
Program	7
Sažetci izlaganja	13
Adresar izlagača	45

Znanstveni skup organizira se u okviru projekta "Hrvatska filozofija
i znanost u europskom kontekstu između 12. i 20. stoljeća"
koji financira Hrvatska zaklada za znanost

Organizacijski odbor:

dr. sc. Erna Banić-Pajnić

dr. sc. Pavo Barišić

dr. sc. Bruno Ćurko

Vanja Flegar, prof.

dr. sc. Mihaela Girardi-Karšulin

dr. sc. Željka Metesi Deronjić

dr. sc. Snježana Paušek-Baždar

akademik Nenad Trinajstić

Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra
Program

ČETVRTAK, 28. SVIBNJA 2015.

9:00–9:30 Otvaranje skupa i pozdravne riječi

Predsjedava: Pavo Barišić

9:30–9:45 NENAD TRINAJSTIĆ I SNJEŽANA PAUŠEK-BAŽDAR (Zagreb), Početci organiziranog promicanja prirodoslovlja u Hrvatskoj / Starting Points for Organised Promotion of Natural Sciences in Croatia

9:45–10:00 ERNA BANIĆ-PAJNIĆ (Zagreb), Poimanje materije u Kalcidijevu komentaru *Timeja* i u djelu Hermana Dalmatina *De essentiis* / The Concept of Matter in the Commentary of *Timaeus* by Calcidius and in *De essentiis* by Hermann the Dalmatian

10:00–10:15 HEDA FESTINI (Rijeka), Najslabija karika u lancu znanosti – historiografija – u Petrićevoj vizuri / The Weakest Link in the Chain of Science – Historiography – in the Vista of Petrić

10:15–10:45 *Rasprava*

10:45–11:00 *Pauza*

Predsjedava: Erna Banić-Pajnić

11:00–11:15 MIHAELA GIRARDI-KARŠULIN (Zagreb), Pretpostavke kritike Aristotela u *Peripatetičkim raspravama* Frane Petrića (II.) / Die Voraussetzungen der Aristoteleskritik in den *Discussiones peripateticae* von Frane Petrić (II.)

11:15–11:30 BRUNO ĆURKO (Zagreb), Dragišić o kretanju u devetoj knjizi *De natura angelica* / Dragišić on Motion in the Ninth Book of the *De natura angelica*

11:30–11:45 SNJEŽANA PAUŠEK-BAŽDAR (Zagreb), Uloga kamena mudraca u djelu Petra Bona *Pretiosa margarita novella* / The Role of the Philosopher's Stone in the Work *Pretiosa margarita novella* by Petrus Bonus

11:45–12:00 *Rasprava*

Predsjedava: Mihaela Girardi-Karšulin

15:00–15:15 VANJA FLEGAR (Zagreb), Dio prepiske Andrije Dudića o Georgu Joachimu Rheticusu / Part of Andreas Dudith's Correspondence Concerning George Joachim Rheticus

15:15–15:30 ŽELJKA METESI DERONJIĆ (Zagreb), Petrić i grčko poimanje umjetnosti / Petrić and the Greek Understanding of Art

15:30–15:45 NATALI HRBUD (Zagreb), Problem prepoznavanja izvora u djelima hrvatskih renesansnih pisaca Marka Marulića, Frane Petrića i Matije Vlačića Ilirika / The Problem of Recognising Sources in the Works of Croatian Renaissance Philosophers Illustrated by the Examples of Marko Marulić, Frane Petrić, and Matija Vlačić Ilirik

15:45–16:15 *Rasprava*

16:15–16:45 *Pauza*

Predsjedava: Snježana Paušek-Baždar

16:45–17:00 HRVOJ VANČIK (Zagreb), Ivan Belostenec i prirodna filozofija / Ivan Belostenec and Natural Philosophy

17:00–17:15 ANA VRANEŠA, PETRA KORAC, BERNARDINA PETROVIĆ, MIRJANA PAVLICA (Zagreb), Hrvatski vokabular molekularne i stanične biologije u europskome kontekstu / Croatian Molecular and Cell Biology Vocabulary in the European Context

17:15–17:30 VLADIMIR LONČAREVIĆ (Zagreb), Leonovo društvo za kršćansku filozofiju i znanost / Leo's Society for Christian Philosophy and Science

17:30–17:45 MATIJA MATO ŠKERBIĆ (Varaždin / Zagreb), Udio djelā s filozofskom tematikom u knjižnom fondu samostanske knjižnice reda kapucina u Varaždinu / Share of Philosophical Titles in the Library Fund of the Varaždin Capuchin Monastery Library

17:45–18:15 *Rasprava*

PETAK, 29. SVIBNJA 2015.

Predsjedava: Željka Metesi Deronjić

9:30–9:45 FILIP NOVOSEL (Zagreb), Od periferije do središta u potrazi za znanjem: Marko Antun de Dominis i isusovačko obrazovanje na kraju 16. stoljeća / In Search of Knowledge: Marko Antun de Dominis and Jesuit Education at the End of the 16th Century

9:45–10:00 IGOR ŠKAMPERLE (Ljubljana), Petrićeva filozofija ljubavi i suvremeni *selfie* / Philosophy of Love by Petrić and the Contemporary *Selfies*

10:00–10:15 PAVO BARIŠIĆ (Zagreb), Fenomenologija i filozofijska antropologija u Hrvatskoj / Phenomenology and Philosophical Anthropology in Croatia

10:15–10:45 *Rasprava*

10:45–11:00 *Pauza*

Predsjedava: Bruno Ćurko

11:00–11:15 IVAN KORDIĆ (Zagreb), Filozofija komunizma Vendelina Vasilja / Philosophie des Kommunismus von Vendelin Vasilj

11:15–11:30 DRAŽENKO TOMIĆ (Zagreb), Estetički problemi u djelima Kvirina Vasilja (1917–2006) / Aesthetical Problems in the Works of Kvirin Vasilj (1917–2006)

11:30–11:45 MARKO TARLE (New York / Zagreb), Alternativna i univerzalna povijest. Postoji li *pandan* i za budućnost – svijet i Hrvatska? / Alternate and Universal History. Are there Counterparts for Future – the World and Croatia?

11:45–12:15 *Rasprava*

Predsjedava: Vanja Flegar

15:30–15:45 IVAN MACUT (Berlin / Split), Odnos prirodnih znanosti, povijesti i filozofije u djelu *Uvod u filozofiju povijesti* Julija Mankanca / The

Relationship Between Natural Sciences, History and Philosophy in the Work *Uvod u filozofiju poviesti (Introduction to Philosophy of history)* by Julije Makanec

15:45–16:00 SAŠA MARINOVIĆ (Zagreb), Budućnost kao obzor vrednote odgovornosti u filozofskoj misli Pavla Vuk-Pavlovića / Future as the Value Horizon of Responsibility in the Philosophical Thought of Pavao Vuk-Pavlović

16:00–16:15 ZLATKO POSAVAC (Zagreb), Filozofija, estetika i povijest umjetnosti / Philosophie, Ästhetik und Kunstgeschichte

16:15–16:45 *Rasprava*

16:45–17:00 *Pauza*

Predsjedava: Natali Hrbud

17:00–17:15 ALOJZ JEMBRIH (Zagreb), Studij filozofije na Kraljevskoj akademiji znanosti u Zagrebu ilirskoga razdoblja / Das Studium der Philosophie an der Königlichen Akademie der Wissenschaften in Zagreb in der Zeit des Illyrismus

17:15–17:30 IVICA MARTINOVIĆ (Zagreb), Nastava i mentorski rad Ivana Supeka na poslijediplomskom studiju *Filozofija znanosti* u Dubrovniku (1972–1985) / The Teaching and Mentoring of Ivan Supek in the *Philosophy of Science* at the Centre of Postgraduate Studies in Dubrovnik (1972–1985)

17:30–18:00 *Rasprava*

Zatvaranje skupa

Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra
Sažetci izlaganja

ERNA BANIĆ-PAJNIĆ
Institut za filozofiju, Zagreb

Poimanje materije u Kalcidijevu komentaru *Timeja* i u djelu Hermana Dalmatina *De essentiis*

U djelu Hermana Dalmatina *De essentiis*, jedinom Hermanovu originalnom djelu, prepoznatljivi su utjecaji različitih filozofskih škola i smjerova. Već i površna analiza djela *De essentiis* pokazuje međutim da je za uobličenje njegove filozofije presudan bio Platonov dijalog *Timej*, točnije Kalcidijev prijevod te njegov komentar toga djela s konca 4. stoljeća. Upravo je naime taj Kalcidijev prijevod bio jedini izvor poznavanja Platonove filozofije na Zapadu sve do 12. stoljeća. Kalcidijev prijevod i komentar osobito su bili važni u 12. stoljeću u okviru škole u Chartresu s kojom je Herman bio usko povezan, gdje se, i prije upoznavanja s Aristotelovom prirodnom filozofijom, pojačava zanimanje za proučavanje prirode neovisno o nauku Crkve, i to upravo zahvaljujući oživljavanju interesa za Platonova *Timeja*. Od samih početaka recepcije Platonova *Timeja* na Zapadu jedno od ključnih pitanja bilo je pitanje materije. I Kalcidije mu je posvetio najopsežniji dio svoga komentara *Timeja*. To je i jedno od ključnih pitanja Hermanove filozofije. Kako dosad nije podrobnije ispitana uloga Kalcidijeva prijevoda i komentara *Timeja* u nastajanju Hermanove filozofije niti je provedena komparativna analiza Kalcidijeva komentara i Hermanova djela *De essentiis*, ovdje istražujemo ponajprije mogući Kalcidijev utjecaj na formiranje Hermanovih stajališta vezanih uz jedno od najvažnijih pitanja filozofije 12. stoljeća, pitanje materije.

The Concept of Matter in the Commentary of *Timaeus* by Calcidius and in *De essentiis* by Hermann the Dalmatian

In *De essentiis* the only original work by Hermann the Dalmatian, the influence of different philosophical schools and orientations can be recognised. However, even a superficial analysis of the work *De essentiis* shows that Plato's dialogue *Timaeus*, more precisely the translation of *Timaeus* by Calcidius and his commentary of the same work written towards the end of the 4th century, played a decisive role in shaping Hermann's philosophy. This translation by Calcidius was in fact the only source for the knowledge of Plato's philosophy

in the West until the 12th century. The translation and the commentary by Calcidius acquired a particularly important role in the 12th century at the School of Chartres with which Hermann was closely related. In that school an intensified interest in the study of nature independent of the teachings of the Church appeared primarily owing to the renewed interest in Plato's *Timaeus*, even before the awakening of interest in Aristotle's natural philosophy. Since the very beginning of the reception of Plato's *Timaeus* in the West, one of the key issues in the interpretation of this dialogue was the issue of matter. Calcidius himself dedicated the most extensive part of his commentary of *Timaeus* to that very issue. This is also one of the fundamental issues of Hermann's philosophy. So far, there has been no detailed study of the role that the translation and the commentary of *Timaeus* by Calcidius played in the formation of Hermann's philosophy. Also, no comparative analysis of the commentary of *Timaeus* by Calcidius and Hermann's work *De essentiis* has been made yet. Therefore, as the first step in that direction, in the present paper we explore primarily the possible impact of Calcidius on the formation of Hermann's attitudes related to the one of the most important issues in philosophy of the 12th century – the issue of matter.

PAVO BARIŠIĆ

Institut za filozofiju, Zagreb

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Fenomenologija i filozofijska antropologija u Hrvatskoj

U predavanju će se u sintetičkom prerezu razvoja filozofije u Hrvatskoj tijekom 20. st. izložiti dvije tematske cjeline: fenomenologiju povezanu s filozofijom egzistencije te filozofijsku antropologiju povezanu sa socijalnom filozofijom. U okviru prve tematske cjeline ocrtat će se teze i opus ovih autora: Vanje Sutlića, Danila Pejovića, Ante Pažanina, Davora Rodina i Zvonka Posavca. U okviru prikaza filozofijske antropologije i socijalne filozofije tematizirat će uvide i postavke poglavito sljedećih autora: Pavla Vuk-Pavlovića, Vladimira Filipovića, Blaženke Despot, Vjekoslava Mikecina, Branke Brujić, Esada Čimića, Nikole Skledara, Milana Galovića, Hotimira Burgera, Mislava Kukoča i Darka Polška.

Phenomenology and Philosophical Anthropology in Croatia

The paper provides a synthetic overview of the development of Philosophy in Croatia during the 20th century by discussing two topics: the relationship of Phenomenology and the Philosophy of Existence and the connection between Philosophical Anthropology and Social Philosophy. The oeuvre and main theses of the following authors will be presented in the framework of the first topic: Vanja Sutlić, Danilo Pejović, Ante Pažanin, Davor Rodin and Zvonko Posavec. The ideas and theses of the following authors will be discussed in the framework of the Philosophical Anthropology and Social Philosophy: Pavao Vuk-Pavlović, Vladimir Filipović, Blaženka Despot, Vjekoslav Mikecin, Branka Brujić, Esad Ćimić, Nikola Skledar, Milan Galović, Hotimir Burger, Mislav Kukoč and Darko Polšek.

BRUNO ĆURKO

Institut za filozofiju, Zagreb

Dragišić o kretanju u devetoj knjizi *De natura angelica*

Juraj Dragišić devetu knjigu djela *De natura angelica* (1499) posvećuje razmatranju tema o vijeku, mjestu i kretanju anđela. O samom kretanju Dragišić najviše raspravlja u devetom poglavlju naslovljenom »Mogu li se anđeli pomicati s mjesta na mjesto kontinuiranim kretanjem; oštroumno se navode brojni razlozi«. Kako bi dokazao kretanje anđela, koji su najčišća bića odmah poslije samog Boga, a koji su uvijek u nekom aktu, Dragišić ukratko iznosi svoje teze o kretanju. Čini se kako se u raspravi o kretanju najviše oslanja na Aristotela. Konkretno, odmah na početku rasprave o kretanju poziva se na Aristotelovo učenje iz treće knjige *Fizike* po kojem je sve ono što se kreće u potenciji prema nekom aktu. Odmah poslije toga potvrđuje još jednu tezu iz *Fizike* po kojoj je kretanje nesavršen akt.

Dragišić on Motion in the Ninth Book of the *De natura angelica*

Juraj Dragišić devotes his ninth book of *De natura angelica* (1499) to analysis of *aevum*, a place where angels move. The motion is mostly discussed in chapter nine entitled “Can the angels move from place to place in continuous movement; a number of reasons astutely cited.” In order to prove the movement of angels who are the purest beings second only to God, and who are always in action, Dragišić briefly outlines his thesis on motion and in his discussion on motion he seems to be heavily relying on Aristotle. Specifically, at the beginning of the dispute on motion, he refers to Aristotle’s teachings from the third book of *Physics*, which states that all that moves is potency to action. Immediately following the former statement, Dragišić confirms another thesis from *Physics* according to which motion is an imperfect act.

HEDA FESTINI

Rijeka

Najslabija karika u lancu znanosti – historiografija – u Petrićevoj vizuri

Izlaganje se oslanja na tri moja napisa (*Dometi*, 1976) i dva o Petriću (*Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, 1979; *Abruzzo*, 1983) i temelji se na novim uvidima: 1) pregnantnijem utvrđivanju njegova stajališta o odnosu matematike i povijesti, 2) preciziranju razlikovanja termina *cagione* i *causa*. Sve to pridonosi još čvršćem određenju njegova antideterminističkoga shvaćanja povijesti.

The Weakest Link in the Chain of Science – Historiography – in the Vista of Petrić

This presentation is supported by three of my earlier papers on Petrić: one published in *Dometi* in 1976, the other in *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, 1979 and the third in *Abruzzo*, 1983. This presentation is based on new insights: 1) meaningful determination of his attitude towards the relationship between mathematics and history and 2) precise distinction between terms *cagione* and *causa*. It all adds up to defining his antideterministic understanding of history more precisely.

VANJA FLEGAR

*Zavod za povijest i filozofiju znanosti HAZU u Zagrebu,
Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti*

Dio prepiske Andrije Dudića o Georgu Joachimu Rheticusu

Andrija Dudić (*Andreas Dudith*) (1533–1589), humanist, filozof, teolog, diplomat i prirodoslovac, ostavio nam je bogatu korespondenciju (oko 1500 pisama) koju je izmjenjivao s uglednim osobama svoga vremena. Za svoga boravka u Krakovu Dudić je sklopio prijateljstvo s Kopernikovim učenikom Georgom Joachimom Rheticusom (1514–1576). To je poznanstvo uvelike utjecalo na Dudićevo zanimanje i aktivno proučavanje prirodnih znanosti. U radu ću analizirati i izložiti odnos Andrije Dudića i Georga Joachima Rheticusa putem Dudićeve korespondencije. U Dudićevoj dosad objavljenoj korespondenciji nije doduše sačuvano ni jedno pismo koje je on izravno poslao Rheticusu ili obrnuto. No Rheticus je često spominjan u prepisci s drugim osobama. U radu se ističe razdoblje od 1568. do 1573. godine, u kojem su Dudićeva stajališta o Rheticusu najčešća. Dudić je prijateljstvom s Rheticusom učvrstio svoj položaj u prirodnoznanstvenom krugu Crato von Krafftheim – Camerarius – Praetorius – Peucer – Eber – Rheticus – Dudić. Najvjerojatnije se upravo preko Rheticusa podrobnije upoznao s Kopernikovim heliocentričnim sustavom. Dudićeva prepiska svjedoči o evoluciji prijateljstva s Rheticusom, od vrlo bliskog odnosa do Dudićeve jasne i izravne kritike Rheticusova bavljenja ijatrokemijom te proučavanja Paracelzusa lika i djela. Dudić već u ovim ranim pismima jasno iskazuje svoja stajališta i poglede u prirodnim znanostima koji se protivne spekulativnim metodama.

Part of Andreas Dudith's Correspondence Concerning George Joachim Rheticus

Andrija Dudić (*Andreas Dudith*) (1533–1589) humanist, philosopher, theologian, diplomat and naturalist has left a rich correspondence (about 1500 letters) which he kept up with prominent people of his time. During his stay in Krakow Dudić became friends with Georg Joachim Rheticus (1514–1576) a student of Copernicus. This acquaintance has greatly influenced Dudić and supported his interest in natural sciences and the active study. This paper will present and analyze the relationship between Andrija Dudić and Georg Joachim Rheticus based on the correspondence of Andrija Dudić. In the published correspondence no letters from Dudić are addressed directly to Rheticus or vice versa can

be found. However, Rheticus is often mentioned in letters by Dudić to other people. This paper will focus on the period between 1568 and 1573 in which Dudić expresses his attitudes and opinions about Rheticus most frequently. Through his friendship with Rheticus, Dudić has strengthened his position in the circle of natural scientists including Crato von Krafftheim, Camerarius, Praetorius, Peucer, Eber and Rheticus. It is most likely that Dudić familiarized himself with the heliocentric system by Copernicus also through Rheticus. Based on the correspondence, the evolution of his friendship with Rheticus can be traced from the phase of a very close relationship between the two to a clear and direct criticism of Rheticus by Dudić for practising iatrochemistry and studying the life and works of Paracelsus. Even in the early letters, Dudić has clearly expressed his views and opinions on natural sciences that oppose speculative methods.

MIHAELA GIRARDI-KARŠULIN

Institut za filozofiju, Zagreb

Pretpostavke kritike Aristotela u *Peripatetičkim raspravama* Frane Petrića (II.)

Istražujući pretpostavke Petrićeve kritike Aristotela, u *Peripatetičkim raspravama* našli smo tri izvora. Prvi od njih bio je Pleton, »prirodni« i »očekivani« izvor. U drugom dijelu pošli smo od utvrđivanja onoga u čemu Pleton Petriću nije mogao biti preteča. Utvrđujemo da je to kritika onog općeg kao predmeta znanosti – posebno *Metafizike*. U tom smjeru pokazuje se da je Petriću poticaj mogao dati renesansni humanizam (Valla, Nizolio), iako je to pravac koji mnogi smatraju antifilozofskim i s kojim Petrić ne dijeli načelno razumijevanje filozofije. Na jednog od njih (Mario Nizolio) upozorio je već i Petrićev suvremenik Teodor Angelucci.

Die Voraussetzungen der Aristoteleskritik in den *Discussiones peripateticae* von Frane Petrić (II.)

Bei den Untersuchungen über die Voraussetzungen der Aristoteleskritik in den *Discussiones peripateticae* von F. Petrić hat die Verfasserin drei Quellen gefunden. Die erste ist Plethon, der ein 'natürlicher' und 'erwarteter', aber nicht ausreichender Vorläufer war. Im vorliegenden Beitrag geht die Verfasserin

von einer solcherart bestimmten Aristoteleskritik Petrićs aus, auf die Plethon keinen Einfluss haben konnte, und stellt fest, dass es hierbei um die Kritik jenes Allgemeinen geht, das der Gegenstand der Wissenschaft, besonders der Metaphysik ist. Zu dieser Aristoteleskritik könnte Petrić vom sogenannten Renaissancehumanismus Anstöße bekommen haben (Valla, Nizolio), obwohl das eine Denkrichtung ist, die viele Forscher als antiphilosophisch deuten, und Petrić mit ihr keineswegs prinzipielle philosophische Überzeugungen teilt. Auf die Sinnverwandtschaft der Aristoteleskritik von Nizolio und Petrić hat auch Angelucci, ein Zeitgenosse Petrićs, hingewiesen.

NATALI HRBUD

Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb

Problem prepoznavanja izvora u djelima hrvatskih renesansnih pisaca Marka Marulića, Frane Petrića i Matije Vlačića Ilirika

Služeći se u svojim djelima antičkim i srednjovjekovnim filozofskim i teološkim piscima i autoritetima, hrvatski se renesansni autori koriste više ili manje provjerenim izvorima, a vezanim za živote, tj. djelovanje autoriteta koje odabiru. Ovisno o interesu, tj. tematici koju žele istaknuti, njihovi su izvori o tim piscima različiti, dapače nije uvijek jednostavno otkriti o kojim je izvorima riječ, nego se tek prema opisu tematike ili sličnosti opisanih sadržaja može s velikom vjerojatnošću ustvrditi da se služe nekim izvorom dostupnim u njihovo vrijeme. Problem je dakako i u tome što za neke ili većinu autora koje obrađuju ili spominju i ne navode izvore, što je uostalom i gotovo uobičajeno za renesansne pisce. U radu se na primjeru triju hrvatskih renesansnih pisaca želi pokazati problematika prepoznavanja izvora kojima se služe. Kao primjeri su odabrani Marko Marulić, Frane Petrić i Matija Vlačić Ilirik. Marko Marulić se u *Instituciji* vjerojatno služi djelom Petrusa de Natalibus – *Catalogus sanctorum et gestorum eorum* (1493. – prvo izdanje) kada opisuje životne nedaće Ivana Damaščanskog. (U jednom je drugom kontekstu, ali o istoj problematici u suautorstvu s prof. dr. sc. Ivanom Bodrožićem autorica izlagala tematiku na *Marulićevim danima 2012.* – »Ivan Damaščanski u djelima Marka Marulića: kritičko vrednovanje«). Frane Petrić u *Novoj sveopćoj filozofiji*, najvjerojatnije na temelju djela *De scriptoribus ecclesiasticis libro* (1494) Joannisa Trithemija, smješta Ivana Damaščanskog u 4. st. Matija Vlačić Ilirik, kao protestantski pisac, u svojim *Magdeburškim centurijama* ima ponajbolje spoznaje o životu,

djelima i učenju Ivana Damašćanskog, istina promatranih i podvrgnutih kritici protestantskog viđenja problematike naučavanja crkvenih učitelja i pisaca. Mogući su izvori vjerojatno tadanji latinski prijevodi djela *De fide orthodoxa* Ivana Damašćanskog koja su često bila izdavana sa životopisom što ga je sastavio patrijarh Ivan (VII) Jeruzalemski. Krajnji bi cilj dakako morao biti što točnije prepoznavanje izvora kojima se glede nekih autoriteta hrvatski renesansni pisci služe.

The Problem of Recognising Sources in the Works of Croatian Renaissance Philosophers Illustrated by the Examples of Marko Marulić, Frane Petrić, and Matija Vlačić Ilirik

In their works, Croatian renaissance authors use sections of works by antique and medieval philosophical and theological writers and authorities in their works. Also, they use more or less authenticated sources related to lives and works of the authorities they have selected. Those authors use different sources depending on their interest or topic, and it is not always easy to recognise the sources they have used. Sometimes, high probability of using a particular source available during the lifetime of the author can be stated only based on the description of the theme or on the similarity of the described contents. The problem lays in the fact that the renaissance philosophers very often do not quote the sources or the authors they refer to which is quite common for renaissance writers. This paper deals with the problem of recognising sources that Croatian renaissance writers use and it will be illustrated by works of three Croatian renaissance writers: Marko Marulić, Frane Petrić and Matija Vlačić Ilirik. Describing the life calamities of John of Damascus in his work *Institucija*, Marko Marulić probably uses the work *Catalogus sanctorum et gestorum eorum* (1493 – first edition) by Petrus de Natalibus. (On the occasion of *Days of Marulić 2012* in the paper titled “John of Damascus in the works of Marko Marulić: the critical evaluation” prepared together with professor Ivan Bodrožić, I presented the same idea.) In his work *Nova sveopća filozofija* (*Nova de universis philosophia*) Frane Petrić dates John of Damascus into the 4th century most probably based on the work *De scriptoribus ecclesiasticis libro* (1494) by Joannis Trithemi. Matija Vlačić Ilirik has shown maybe the best knowledge of life, works and the doctrine of John of Damascus in his work *Centuria Magdeburgenses*. Naturally, as a protestant writer, Vlačić presents his knowledge of John of Damascus and teachings by church teachers and

writers through the lens of protestant critique. The probable sources are also Latin translations of the work *De fide orthodoxa* by John of Damascus issued often together with his biography written by John VII, Patriarch of Jerusalem. The ultimate goal should be the most precise recognition of sources that Croatian renaissance writers have used in writing on some of the authorities in their lifetime.

ALOJZ JEMBRIH

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

Studij filozofije na Kraljevskoj akademiji znanosti u Zagrebu ilirskoga razdoblja

Studij filozofije na spomenutoj akademiji (osn. 1776) na neki je način nasljednik studija filozofije (1662) bivše Isusovačke akademije u Zagrebu. Uz kratak povijesni pregled o Kraljevskoj akademiji znanosti u Zagrebu, u referatu je težište na tzv. Moysesovu razdoblju studija filozofije. Stjepan Moyses (1797–1869) predavao je filozofiju u Zagrebu od 1830. do 1847. Osvrtom na njegov životopis, autor referata prikazuje filozofijsku literaturu po kojoj je Moyses studirao filozofiju u Pešti, ispitne teze (tezarije) iz filozofije kojima je Moyses predsjedao. Osim toga, govori se i o nastavnom ozračju u vezi s popunjavanjem novim profesorima filozofije na Kraljevskoj akademiji znanosti u Zagrebu.

Das Studium der Philosophie an der Königlichen Akademie der Wissenschaften in Zagreb in der Zeit des Illyrismus

Das Studium der Philosophie an der Königlichen Akademie der Wissenschaften (gegründet im Jahr 1776) knüpft auf gewisse Weise an das Philosophiestudium an, das 1662 an der Jesuitenakademie in Zagreb ins Leben gerufen worden war. Nebst einer kurzen Übersicht der geschichtlichen Entwicklung der Königlichen Akademie liegt der Schwerpunkt des Referats auf der sogenannten Moyses-Periode des dortigen Philosophiestudiums. Stjepan Moyses (1797–1869) lehrte von 1830 bis 1848 Philosophie in Zagreb. Bei der Beschreibung seines Lebenswegs verweist der Verfasser auch auf die Literatur, die Moyses während seines Studiums in Pest benutzte, und stellt die philosophischen Prüfungsthesen (Thesarien) dar, bei denen Moyses der erste Prüfer war. Des Weiteren wird

besprochen, unter welchen Voraussetzungen die Anstellung neuer Philosophieprofessoren an der Königlichen Akademie der Wissenschaften in Zagreb verlief.

IVAN KORDIĆ

Institut za filozofiju, Zagreb

Filozofija komunizma Vendelina Vasilja

Hercegovački franjevac Vendelin Vasilj rođen je u Međugorju 1909, a umro u Chicagu 1971. godine. U Parizu je postigao doktorat iz prava i sociologije. Prvi dio njegove misaone trilogije doktorska je disertacija iz sociologije, *L'athéisme bolchéviste*, koja je obranjena 1936. godine na Fakultetu za političke, ekonomske i socijalne znanosti Katoličkoga sveučilišta u Parizu, pod naslovom *Filozofija komunizma*, a objavljen na hrvatskom jeziku u Mostaru 1944. godine. Iste godine objavljen je i drugi dio njegovih razmišljanja o komunizmu, *Komunizam i vjera*. Treći pak dio, *Komunizam i obitelj*, trebao je biti objavljen 1945. godine. No to je spriječilo nadiruće partizansko-komunističko nasilje. Od 1946. do 1971. godine djelovao je u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi, gdje je objavio mnogo znanstvenih i popularnih članaka.

Philosophie des Kommunismus von Vendelin Vasilj

Herzegowiner Franziskaner Vendelin Vasilj wurde im Jahre 1909 in Međugorje geboren und starb 1971 in Chicago. In Paris promovierte er in Jura und in Soziologie. Der erste Teil seiner Trilogie trägt den Titel *L'athéisme bolchéviste* und ist seine Dissertation in Soziologie, die er an der Fakultät für politische, wirtschaftliche und soziale Wissenschaften der Katholischen Universität in Paris absolviert hatte. Die Dissertation wurde 1944 unter dem Titel *Philosophie des Kommunismus* in kroatischer Sprache in Mostar veröffentlicht. Im selben Jahr erschien auch der zweite Teil seiner Ausführungen über den Kommunismus, *Kommunismus und der Glaube*. Der dritte Teil, *Kommunismus und Familie*, sollte im Jahre 1945 veröffentlicht werden. Dies aber wurde durch die aufkommende Gewaltherrschaft der kommunistischen Partisanen verhindert. Im Zeitraum 1945–1971 wirkte Vendelin Vasilj in den USA und in Kanda, wo er zahlreiche wissenschaftliche und populäre Artikel veröffentlichte.

VLADIMIR LONČAREVIĆ

Ured predsjednika Republike Hrvatske, Zagreb

Leonovo društvo za kršćansku filozofiju i znanost

Leonovo društvo za kršćansku filozofiju i znanost osnovano je 1908. godine u Senju. Slična društva osnivana su i u drugim zemljama na preporuku pape Leona XIII. da se osnivaju katolička znanstvena društva. Zamišljeno je da Leonovo društvo bude katolička akademija za njegovanje i promicanje kršćanske filozofije i znanosti, podupiranje znanstvenih pothvata i poticanje mladih pisaca na znanstveno djelovanje te za osiguranje materijalne potpore. Pravila su napisana prema predlošku slovenske Leonove družbe, koju je, kao i hrvatsko društvo, 1896. godine inicirao biskup Antun Mahnić. Prva zadaća Leonova društva bilo je uredničko preuzimanje filozofijskog časopisa *Hrvatske straže* te, u suradnji sa slovenskom Leonovom družbom, izrada Hrvatske katoličke enciklopedije. Ovaj rad želi u sklopu tematske cjeline predstaviti djelovanje Leonova društva od njegova osnutka do ugasnuća u prvim godinama nakon Prvoga svjetskog rata.

Leo's Society for Christian Philosophy and Science

Leo's Society for Christian Philosophy and Science was founded in the city of Senj in 1908. At the same time, similar societies were founded in other countries, since Pope Leo XIII had recommended establishing Catholic scientific societies. It was intended for Leo's Society to be organised as Catholic Academia focused on fostering and promoting Christian philosophy and science, supporting scientific activities, encouraging young writers to work in the field of science and providing financial support. The regulations of the Croatian Leo's society were modelled on those of Slovenian Leo's Society initialized by Bishop Antun Mahnić in 1896, who has also initialised the Croatian Society. The first task of Leo's Society was to take over the journal for philosophy *Hrvatska straža* in the editorial sense. The second task was to produce the Croatian Catholic Encyclopaedia in co-operation with Slovenian Leo's Society. This paper will present the activity of Leo's Society from its founding date to the date of its expiry, soon after the end of World War One.

IVAN MACUT

Berlin / Split

Odnos prirodnih znanosti, povijesti i filozofije u djelu *Uvod u filozofiju povijesti* Julija Mankanca

U ovom se izlaganju bavimo odnosom prirodnih znanosti, povijesti i filozofije u djelu hrvatskoga filozofa Julija Mankanca. U svojih trinaest predavanja koja su nam ostala zapisana, a koja je održao na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1943. godine, Mkanec raspravlja o odnosu između prirodnih znanosti, povijesti i filozofije. U filozofiji povijesti povijest postaje predmet filozofskoga razmišljanja. Povijest s jedne strane znači povijest kao znanost ili nauka te s druge povijest kao objektivno zbivanje. S obzirom na dvostruku odrednicu ovog pojma, i filozofija povijesti ima dva zadatka: s jedne strane ispitati temeljne pretpostavke povijesne znanosti, mora ocijeniti njezinu vrijednost i smisao unutar cjelokupnog sustava znanstvene spoznaje, a s druge pak strane filozofija povijesti usmjerena je na objektivno povijesno zbivanje kao takvo: hoće ispitati kakve vrijednosti i koji konačni smisao to zbivanje u sebi krije i ima te ima li uopće kakva smisla – to je zadatak metafizičke prirode. U raspravi o odnosu filozofije i povijesti potrebno je ponajprije definirati što je to filozofija, a što je to povijest, što Mkanec i čini. Mkanec smatra i kako prirodne znanosti svaka na svom području, ispituju dio zbilje te da univerzalna tendencija, ako se i pojavljuje u prirodnim znanostima, ima filozofsko, a ne prirodnoznanstveno obilježje jer se temelji na koncepciji jedinstva i homogenosti svijeta kao cjeline, a svijet kao cjelina ne pripada području pojedinačno-znanstvenoga iskustva.

The Relationship Between Natural Sciences, History and Philosophy in the Work *Uvod u filozofiju povijesti* (Introduction to Philosophy of history) by Julije Mkanec

In this presentation we deal with the relationship between natural sciences, history and philosophy in the work of Croatian philosopher Julius Mkanec. In thirteen lectures given at the Faculty of Philosophy in Zagreb in 1943, Mkanec discussed the relationship between natural sciences, history and philosophy. In philosophy of history, history becomes the subject matter of philosophical thinking. On one hand, history means a science or doctrine and on the other

an objective event. Due to dual determination of this concept, philosophy of history has two tasks. On one hand it has to examine basic assumptions of historical science and evaluate its merit and meaning within the whole system of scientific knowledge. On the other hand, the philosophy of history is focused on an objective historical event and wants to examine what values and the ultimate meaning are hidden in a particular event and whether it makes any sense – which is a metaphysical task. In discussion about the relationship between philosophy and history, the primary requirement is to define what philosophy is, and what history is, which Makanec does. In addition, he states that natural sciences each in its field test part of reality. Makanec also states that in case there appears to be a universal tendency in natural sciences, it has a philosophical and not a natural-science character because it is based on the concept of unity and homogeneity of the world as a whole, and the world as a unit does not fall within the range of single-scientific experience.

SAŠA MARINOVIĆ

Zagreb

Budućnost kao obzor vrednote odgovornosti u filozofskoj misli Pavla Vuk-Pavlovića

Članak je pokušaj eksplikacije ideje budućnosti, povezane s mislima o odgoju Pavla Vuk-Pavlovića, u kontekstu principa odgovornosti. U vremenu misaonog stvaranja Vuk-Pavlovića javlja se ideja odgovornosti koja je oponentna tzv. kratkoročnoj etici i poziv na samorefleksivnost čovjeka prema vlastitoj moći i dometu njegova djelovanja. Budućnost se tako odgojem svrstava među moći čovjeka, a posljedično i među navlastito njegovu obvezu i odgovornost. Artikulacija vremena Pavla Vuk-Pavlovića predstavlja, dakle, budućnost kao stvaralački poziv čovjeka, ali i ističe oprez pred svakom indoktrinacijom i rigidnom, tehnološko-tehničkom usustavljenosti.

Future as the Value Horizon of Responsibility in the Philosophical Thought of Pavao Vuk-Pavlović

This paper represents an attempt to explain the idea of future in relation to the thoughts of Pavao Vuk-Pavlović on upbringing in the context of the principle of responsibility. At the time of intellectual production of Vuk-Pavlović the

idea of responsibility occurs in opposition to so-called short-term ethics and as an invitation to self-reflection depending on personal power and range of actions. In this way, owing to upbringing, future is classified as one of the human powers, and consequently as human obligation and responsibility. The time articulation of Vuk-Pavlović, therefore represents future as a creative vocation of human but also emphasizes caution against any indoctrination and rigid, technological and technical systematization.

IVICA MARTINOVIĆ
Institut za filozofiju, Zagreb

Nastava i mentorski rad Ivana Supeka na poslijediplomskom studiju *Filozofija znanosti* u Dubrovniku (1972–1985)

U sklopu nastojanja rektora Ivana Supeka za reformom Sveučilišta u Zagrebu osnovan je u Dubrovniku Centar za poslijediplomske studije koji je, unatoč slomu Hrvatskoga proljeća, započeo s radom 30. siječnja 1972. Supek je već u Zagrebu bio osmislio i pokrenuo poslijediplomski studij *Filozofija znanosti*, na kojem je jednom naraštaju predavao istoimeni predmet, te je do kraja drugoga rektorskog mandata 1. rujna 1972. obavio sve predradnje da se taj poslijediplomski studij uključi u rad novoosnovanoga Centra u Dubrovniku.

Poslijediplomski studij *Filozofija znanosti* u dubrovačkom Centru za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zagrebu održan je za 13 naraštaja. Za prvih deset naraštaja Ivan Supek je redovito držao predavanja iz filozofije znanosti i teorije spoznaje, a za svoje slušače objavio je i dva udžbenika: *Teorija spoznaje* (1974) i *Filozofija znanosti i humanizam* (1979).

Od 1972. do 1985. Ivan Supek prihvatio je 33 prijave svojih poslijediplomaca za temu magistarskog rada, što čini 37% prijavljenih tema u tom razdoblju. Svoje je magistarske radove obranilo 22 kandidata, a profesor Supek sudjelovao je na 17 obrana kao predsjednik komisije. Jednom je, i to za Željka Škuljevića, napisao ocjenu magistarskog rada, ali je bio spriječen sudjelovati na obrani. Osobito je velik teret profesor Supek podnio za prva četiri naraštaja, kad je bio mentor za osamnaest svojih poslijediplomaca, od kojih su dvanaest obranili radnje.

Profesor Supek prihvaćao je dakako teme koje su bile osobito bliske žarištu njegovih umovanja, kao što su: *Problem realiteta i princip opovrga-*

vanja u filozofiji znanosti Karla Poppera (1976) Antuna Vujića, *Bohmova kritika Kopenhagenske interpretacije kvantne mehanike* (1978) Josipa Sliška i *Od Newtonove mehanike do suvremene elektrodinamičke teorije* (1983) Radoslava Tomića s poglavljem o Boškoviću. Prihvaćao je i teme koje su od osobita značenja za povijest znanosti, filozofije i školstva u pojedinim nacionalnim sredinama, a ticale su se Hrvatske, Srbije i Vojvodine, kao što su: *Odras Heisenbergovih relacija u Hrvatskoj prije rata, a pogotovo u sukobu na književnoj ljevici* (1980) Ante Perkovića, *Odjek Einsteinove specijalne teorije relativnosti u Srbiji između dva rata* (1979) Riste Šiguda, *Doprinos Đorđa Natoševića humanističkoj misli i djelatnosti u Vojvodini* (1984) Željka Lemaića i B. Petronijević – *osobenost ili eklektika empirioracionalizma* (1985) Željka Škuljevića. A širokogrudno je izlazio i u susret vrlo raznolikim interesima svojih slušača, kako to, između ostalih, svjedoče magistarski radovi *Zamjedba u kontekstu kulturno-povijesnog i transcendentnog* (1977) Zdravka Radmana, *Kant i problem znanosti* (1979) Miljenka Brkića i *Jungovo shvatanje u filozofiji i umjetnosti* (1983) Vojina Avdalovića.

The Teaching and Mentoring of Ivan Supek in the *Philosophy of Science* at the Centre of Postgraduate Studies in Dubrovnik (1972–1985)

The Centre of Postgraduate Studies in Dubrovnik owes its founding to the attempts to reform the University of Zagreb initiated by the then rector, Ivan Supek. Despite the suppression of the Croatian Spring, the Centre opened its doors on 30 January 1972 with the postgraduate studies in the *Cultural History of the Eastern Adriatic Coast* headed by Milan Prelog and *History of Croatian Literature* headed by Ivo Frangeš. In Zagreb, Supek had already launched a postgraduate programme in the *Philosophy of Science*, where he lectured on the subject to one generation of students. By the end of his second rectorial mandate, 1 September 1972, he had made all the preparations for this postgraduate course to be included into the programme of the newly founded Centre in Dubrovnik.

Postgraduate studies in the *Philosophy of Science* at the Dubrovnik Centre of Postgraduate Studies of the University of Zagreb have been conducted for thirteen generations. For the first ten generations Ivan Supek lectured in the philosophy of science and theory of knowledge, during which he also published two textbooks for his students: *Theory of Knowledge* (1974) and *Philosophy of Science and Humanism* (1979).

Between 1972 and 1985, Professor Ivan Supek accepted thirty-three applications, or 37% of the total number of submissions in that period. Twenty-two candidates defended their Master's theses, while Professor Supek heard seventeen defences as president of the dissertation committee. In the case of Željko Škuljević, for example, Supek assessed his thesis, but was unable to attend the defence. The first four generations bear witness to exceptional mentorial efforts on behalf of Professor Supek, as twelve out of his eighteen mentees defended the theses.

Professor Supek accepted the theses that were particularly close to the focus of his thought, such as: *The Problem of Reality and the Principle of Refutation in the Philosophy of Science of Karl Popper* (1976) by Antun Vujčić, *Bohm's Critique of the Copenhagen Interpretation of the Quantum Mechanics* by Josip Sliško (1978) and *From Newton's Mechanics to the Contemporary Electrodynamics Theory* (1983) by Radoslav Tomić with a chapter on Bošković. Equally, he accepted the theses of particular relevance to the history of science, philosophy and education in the specific national milieu of Croatia, Serbia and Vojvodina, such as: *Reception of Heisenberg's Relations in Croatia before the World War II, Particularly within the Conflicts in the Literary Left* (1980) by Ante Perković, *Reception of Einstein's Special Theory of Relativity in Serbia between Two World Wars* (1979) by Risto Šigud, *The Contribution of Đorđe Natošević to the Humanistic Thought and Work in Vojvodina* (1984) by Željko Lemaić, and *B. Petronijević – Originality or Eclecticism of Empiriorationalism* (1985) by Željko Škuljević. In addition, Professor Supek approved of a broad range of topics pursued by his students, as evidenced by the M. Sc. theses *Perception in the Transcendental and Cultural-historical Context* (1977) by Zdravko Radman, *Kant and the Problem of Science* (1979) by Miljenko Brkić and *Jung's Understanding of Philosophy and Art* (1983) by Vojin Avdalović.

ŽELJKA METESI DERONJIĆ

Institut za filozofiju, Zagreb

Petrić i grčko poimanje umjetnosti

Rad polazi od pitanja koliko je, i u kojim segmentima, Petrićevo učenje o pjesništvu blisko grčkom poimanju umjetnosti. Poredbena analiza Petrićevih poetičkih postavki i pjesničkih gledišta grčkih pjesnika (Orfej, Homer, Hesiod, Pindar, Eshil i dr.) pokazat će da je Petrićeva poetika građena na temeljnim odrednicama *mimesisa* – pojma u kojem je sadržana bit grčkog poimanja

umjetnosti. U izgradnji svoje *Poetike* (*Della poetica*, 1586–1588) creski filozof polazi od starih pjesnika u čijim djelima vidi izvornu, davno izgubljenu zadaću riječi. Bitni elementi na temelju kojih je moguće zaključiti da Petrićeva poetika ima svoj izvor u grčkom *mimesisu* jesu sljedeći: naglašavanje božanskog porijekla pjesništva i uloge mita, shvaćanje pjesništva kao privođenja bića iz ne-bića, oprisutnjavanja bitka, kao mjesta susreta božanskog i ljudskog.

Petrić and the Greek Understanding of Art

The paper starts by reflecting how much, and in which segments, Petrić's teaching about poetry is close to the Greek understanding of art. Comparative analysis of Petrić's poetical propositions and poetic views of Greek poets (Orpheus, Homer, Hesiod, Pindar, Aeschylus and others) will show that Petrić's poetics is built on the fundamental determinants of *mimesis* – a notion that contains the essence of the Greek conception of art. In the construction of his *Della poetica* (1586–1588), the philosopher from Cres starts from the ancient poets in whose works he sees the original, long lost role of words. Relevant elements which may lead to the conclusion that Petrić's poetics has its origins in Greek *mimesis* are: emphasizing the divine origin of poetry and the role of myth, understanding poetry as leading the being from not-being, making the being present, as the place for the divine and the human to meet.

FILIP NOVOSEL

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Od periferije do središta u potrazi za znanjem: Marko Antun de Dominis i isusovačko obrazovanje na kraju 16. stoljeća

Pri proučavanju problema stjecanja znanja u hrvatskim zemljama, pitanja vezana uza sveučilišno školovanje ili karijeru zauzimaju zasebnu temu istraživanja. Naime, zbog nepostojanja domaćih sveučilišta, dalmatinski su se učenjaci bili prisiljeni obrazovati najčešće na nekom od talijanskih sveučilišnih centara. Ovo bi se izlaganje, na primjeru isusovca Marka Antuna de Dominisa, željelo usredotočiti upravo na veze između dviju jadranskih obala kako bi se

bolje shvatila razina utjecaja talijanskih sveučilišta na dalmatinske učenjake 16. i 17. stoljeća. Rođen u plemićkoj obitelji na Rabu, Dominis se školovao, a potom i predavao u Italiji. Postavši u tom razdoblju i isusovac, na njegovu su karijeru svakako utjecale promjene u sustavu školovanja koje je taj crkveni red temeljito provodio. Stoga je Dominisov slučaj svakako vrijedan pozornosti te će analiza njegove sveučilišne karijere pomoći pri boljem razumijevanju znanstvenih i uopće intelektualnih odnosa istočne i zapadne obale Jadrana.

In Search of Knowledge: Marko Antun de Dominis and Jesuit Education at the End of the 16th Century

If we want to study the problem of getting education in Croatian lands in the past, the issues of university education and the choice of career deserve special attention. Given the lack of local university centres, the scientists from Dalmatia were forced to study usually in one of the Italian universities. Based on the case of the Jesuit Marcus Antonius de Dominis, this presentation will analyze connections between the East and the West Adriatic coasts in order to present the significance of Italian influence on Dalmatian intellectuals studying in the period of the 16th and 17th centuries. Born in a noble family on the island of Rab, Dominis have studied and later on lectured in Italy. He also joined the Jesuit order, and his career was certainly influenced by the changes in education system duly implemented by that church order. The example of Dominis can serve as a case-study for better understanding of scientific and intellectual relations between the East and the West Adriatic coast.

SNJEŽANA PAUŠEK-BAŽDAR

*Zavod za povijest i filozofiju znanosti HAZU u Zagrebu,
Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti*

Uloga kamena mudraca u djelu Petra Bona *Pretiosa margarita novella*

Pulski gradski fizik Petar Bono nije uspio izvesti pokus kemijske pretvorbe. No vjerovao je u alkemijski nauk i napisao 1330. filozofsku raspravu s pregledom alkemijskoga znanja. Ona je postala poznata nakon objavljivanja u *Raccolta di testi di alchimia* (Venecija, 1546) te je na početku 18. stoljeća prevedena na njemački, engleski i ponovno na talijanski jezik. U njoj su, uz

ostalo, razjašnjene neke važne nejasnoće iz povijesti alkemije. U novije doba smatra se da je Bono otvorio religiozni pristup alkemiji tako što je poistovjetio ulogu kamena mudraca s ulogom Isusa Krista. Ta tvrdnja nije utemeljena, a rezultirala je općeprihvaćenim renesansnim gledištima o jedinstvu i sveprodušvljenosti zemaljskoga i nebeskoga svijeta. U svojoj raspravi o alkemiji Bono je odredio mjesto i ulogu kamena mudraca isključivo kao tvarnoga agensa u supralunarnom svijetu. On je »smjestio« kamen mudraca u zemaljsku regiju i dao mu ulogu »usavršavanja« i »ozdravljenja« određenog metala do konačnog stanja njihova prirodnog razvitka – zlata. Duhovnu komponentu i ulogu Isusa Krista Bono je zastupao samo u vezi s postignućem pripreme kamena, a kad je kamen pripravljen, on djeluje samo u tvarnom svijetu. Bonove iskrivljene poglede o poistovjećivanju kamena mudraca s Kristom Spasiteljem i Otkupiteljem preuzeli su pisci alkemijskih knjiga pod imenom Ramona Llulla. Oni su, za razliku od Bona, smatrali da kamen mudraca ima dvojako djelovanje: vanjsko za »ozdravljenje« običnog metala i unutarnje za »spasenje« vjerujućega alkemičara. To je osobito istaknuto u alkemijskom djelu *Codicillus* pripisanom Llullu, koje je bilo poznato u intelektualnim europskim krugovima od 14. do 16. stoljeća.

The Role of the Philosopher's Stone in the Work *Pretiosa margarita novella* by Petrus Bonus

The Pula city physician Peter Bono has failed to make an experiment of chemical conversion. However, he believed in the alchemical doctrine and wrote the philosophical discussion with the review of alchemical knowledge in 1330. It became known after the publication in the *Raccolta di testi di alchimia* (Venice, 1546) and at the beginning of the 18th century it was translated into German, English and again into Italian. Among other things, some important uncertainties in the history of alchemy have been clarified in it. Later on, there was an opinion formed that Bono had started a religious approach to alchemy by identifying the role of philosopher's stone with the role of Jesus Christ. This groundless claim was a result in line with the overall accepted Renaissance views on unity and spirituality of heaven and earth. In his treatise on alchemy Bono specified the place and the role of the philosopher's stone and defined it exclusively as a material agent in the supra lunar world. He "settled" the philosopher's stone in the terrestrial region and gave it the role of "training" and "healing" a certain metal until it has reached the final state of its natural development – gold. For Bono, the spiritual component and the role of Jesus Christ are active only until the stone is prepared. When the stone is prepared,

it works only in the material world. Distorted views about Bono's identifying the philosopher's stone with Christ the Savior and Redeemer were accepted by writers of books on alchemy who used the name Ramon Llull. Unlike Bono, they felt that philosopher's stone has a twofold effect: external for "healing" the ordinary metal and interior for "salvation" of the believing alchemist. This view is especially emphasised in the alchemical work *Codicillus* attributed to Llull, which was widespread in the period from the 14th to the 16th century among the intellectual circles in Europe.

ZLATKO POSAVAC

Zagreb

Filozofija, estetika i povijest umjetnosti

Iz perspektive zadane teme jasno je kako u naslovnoj relaciji *filozofija i znanost*, ni filozofija, pa stoga ni estetika nisu znanosti. Međutim, budući da *estetika* svojom tematikom kao svoj predmet osim razmatranja ljepote ima *umjetnost*, koja također nije znanost, estetika kao svoj predmet ne može zaobići *povijest umjetnosti*, koja jest ili bi bar trebala biti znanost. Na isti način, ili *per analogiam*, kao što su to primjerice (ako jesu!?) sociologija ili psihologija umjetnosti: otud jasno proizlazi niz implikacija. Prije svega javlja se zahtjev odgovora na pitanje: što je povijest? Zatim, ako je povijest umjetnosti znanost, to traži objašnjenje kako i na koji način znanost može, odnosno uopće smije izricati vrijednosne, ergo *axiološke sudove*, prosudbe i kvalifikacije, umjesto egzaktnih rezultata svojih istraživanja na temelju kojih bi mogla i morala izricati svoje znanstvene istine.

Philosophie, Ästhetik und Kunstgeschichte

Aus der Perspektive der im Titel des Symposiums vorgeschlagenen Relation Philosophie–Wissenschaft ist klar ersichtlich, dass weder die Philosophie noch die Ästhetik zur Wissenschaft gehören. Da aber außer dem Schönen auch die Kunst (die ihrerseits ebenfalls keine Wissenschaft ist) zum Forschungsgegenstand der Ästhetik gehört, kann die Ästhetik auch nicht an der Kunstgeschichte

vorbegehen; diese aber ist eine Wissenschaft oder sollte es zumindest sein – auf die gleiche Weise, oder per analogiam, wie die Soziologie oder die Psychologie der Kunst Wissenschaften sind. Daraus entstehen einige Implikationen. Vor allem muss man auf die Frage: Was ist die Geschichte? eine Antwort geben. Sofern die Geschichte der Kunst eine Wissenschaft ist, muss man dann erklären, auf welche Weise eine Wissenschaft Werturteile, also axiologische Urteile, Erwägungen, Beurteilungen aufstellen kann und darf, und nicht nur exakte Resultate ihrer Forschung, aufgrund derer sie dann ihre wissenschaftlichen Wahrheiten darlegt.

IGOR ŠKAMPERLE

Filozofski fakultet, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija

Petrićeva filozofija ljubavi i suvremeni *selfie*

Petrićev tekst *L'Amorosa filosofia* okarakteriziran je modernim i radikalnim konceptom takozvane *philautia*, ljubavi prema sebi, koja je, prema Petriću, implicitan temelj svake forme čovjekove ljubavi. Možemo li u suvremenom trendu vizualne dokumentacije svoje ličnosti, takozvanog *selfieja*, upoznati ljudsku manifestaciju *philautije*, kao izraz ekstremne individualizacije čovjeka u suvremenom društvu?

Philosophy of Love by Petrić and the Contemporary *Selfies*

L'Amorosa filosofia by Petrić is remarkable for its modern and radical concept of *philautia*, the love of oneself, which is according to philosopher Frane Petrić the implicit foundation for all forms of human love. This paper is focussed on the following question: can we understand the contemporary trend of visual documentation of ourselves in the form of so called *selfies* as a popular manifestation of *philautia* in the sense of an extreme individualisation of human in the contemporary society?

MATIJA MATO ŠKERBIĆ

*Elektrostrojarska škola Varaždin**Glazbena škola, Varaždin**Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Zagreb*

Udio djela s filozofskom tematikom u knjižnom fondu samostanske knjižnice reda kapucina u Varaždinu

Autor nastoji istražiti udio knjiga filozofske tematike u knjižnom fondu knjižnice Kapucinskoga samostana u Varaždinu, radi precizna određivanja koliko će i kakvoće specifične knjižnične građe. Dolazak reda kapucina u Varaždin datira se u godinu 1699, kada je osnovan i samostan. Donesena je i odluka o stvaranju knjižnice za potrebe djelovanja reda, sukladno Konstituciji *Ordo Fratrum Minorum* iz 1643. da »u svakom samostanu mora biti srednje velika soba određena za knjižnicu«. Prikupljanje knjižnog fonda započinje na početku 18. stoljeća s jasnom nakanom praktične pripomoći redovnicima u osnovnoj zadaći njihovoj – propovijedanju običnom puku i neukima na hrvatskome jeziku. Prisutnost djela filozofske tematike stoga pokazuje koliko su ona bila važna u izobrazbi i djelovanju pripadnika reda. Knjižnica sadržava građu pisanu latinskim, talijanskim, slovenskim, hrvatskim, mađarskim i francuskim jezikom, smještenu na trima lokacijama unutar samostana zbog nedostatka prostora. Naslovi su iz filozofije udžbeničko-priručnički, općeniti pregledi povijesti filozofije, autorska djela antičkih filozofa zanimljivih kršćanstvu poput Platona, Aristotela i stoika, uz djela teološko-filozofske tematike iz razdoblja apologetike, patristike i skolastike. Među njima valja istaknuti djela hrvatskih autora H. Dalmatina, M. Marulića, A. Vrameca, J. Habelića i drugih.

Share of Philosophical Titles in the Library Fund of the Varaždin Capuchin Monastery Library

The author's intention is to determine the amount of books with philosophical topics present in the Library fund of the Monastery Library of the Capuchin Order in Varaždin. The Order of Capuchin Friars came to Varaždin in 1699 and established the monastery. The decision to build the Monastery Library was consistent with the Constitution of the *Ordo Fratrum Minorum* dating from 1643: "In every monastery there should be a middle-sized room designated

for the library". From the beginning of the 18th century, many books were collected in order to help monks to fulfil their duty of preaching in Croatian to the general public and the illiterate. Therefore, the presence of philosophy books represents an evidence of the role and the importance of the educational activity of the monks. In terms of philosophy, the library has a wide range of books: on one hand there you can find textbooks, handbooks and general overviews, and on the other, the works of authors of the classical period such as Plato, Aristotle and Stoics, including philosophical theology works by Christian Apologists, Patristics and Scholasticism. The works of Croatian authors in the library such as H. Dalmatin, M. Marulić, A. Vramec, J. Habdelić should be specially emphasized.

MARKO TARLE

Gerson Lehrman Group, New York

Alternativna i univerzalna povijest. Postoji li *pandan* i za budućnost – svijet i Hrvatska?

Alternativna povijest nije samo pokretač fantazmagoričnih priča i romana (*R. Harris, Fatherland; W. Churchill, If Lee had not won the battle of Gettysburg*, etc) nego je i predmet ozbiljnih geopolitičkih rasprava (moguće iskrcavanje Saveznika u Dalmaciji 1944, neuspjeh atentata Von Stauffenberga 29. srpnja 1944) o promjenama u faktografskoj povijesti – većim ili manjim – ovisnim o ishodu jednoga povijesnog događaja. Univerzalna povijest objašnjava progredijentan razvoj povijesti čovječanstva, za razliku od pokušaja dokazivanja njezina cikličkog ponavljanja, uz izbor determinante koja ponajbolje ocrtava čovjekov svekoliki razvoj. Kant i Hegel izabrali su »promjene u čovjekovoj svijest o slobodi« kao vjernu odrednicu razvoja povijesti u sklopu filozofskog proučavanja, pa su tako dokazali njezinu pravocrtnost. Tema je ovog razmatranja predviđanje mjesta i značenja alternativne i univerzalne povijesti u izrazito heterogenom društvu budućnosti. Uz pretpostavljen, ali danas ipak većini ljudi teško zamisliv tehnološki razvoj (uzlet umjetne inteligencije, biomedicine i novih materijala), uvijek pridružen iskoraku u humanoj svijesti i načinu mišljenja (*Yoda, You must unlearn...*), pitamo se je li moguće, uz naše današnje predrasude, pretpostaviti čvorišne točke koje bi inicirale početak krucijalnih alternativnih događanja u budućnosti. Jednako tako, razmišljamo i o tom je li u tako promijenjenim civilizacijskim uvjetima budućnosti *homo sapiensa* (ili *robo sapiensa*) potrebno naći nove determinante univerzalne povijesti, primje-

rene dobu *Big Data Era*, vrlo različitom od prvih dvaju tisućljeća čovjekova razvoja. Razmatrat će se globalne pretpostavke s naglaskom na socijalnu scenu budućnosti Hrvatske.

Alternate and Universal History. Are there Counterparts for Future – the World and Croatia?

Alternate history (AH) is not only a driving force for the fiction stories and novels (*R. Harris, Fatherland; W. Churchill, If Lee had not won the battle of Gettysburg*, etc) but also a topic of scientific and geopolitical discussions (possible disembarkment of the Allies forces in Dalmatia, 1944; the failure of Von Stauffenberg's plot, July 29, 1944) on potential changes in historical development based on the outcome of a single but crucial historical event. Universal history (UH) clarifies the progressive development of human history (contrary to the attempts to associate it with the constant recurrent circles) by choosing a suitable determinant that best describes the overall human race evolution. Kant and Hegel have chosen "changes in mind related to the evaluation of the social and individual freedom" as a parameter that reflects comprehensive history and corresponds to its linear progression. This paper is focused on possible anticipation of both AH and UH as scientific methods for foreseeing future. Taking into account ample prospects for gigantic progress in decades and centuries to come (new materials, artificial intelligence, molecular biology) always combined with main changes in human mind (*Yoda, You must unlearn...*), we can ask ourselves whether it is possible, with all our prejudices, to predict future keystones that might alternatively change the destiny of mankind. At the same time we may wonder if *homo sapiens* (or *robo sapiens*) in radically changed social and civilization conditions should find new or additional determinant(s) of UH more adequate for the forthcoming *Big Data Era*, an epoch that is substantially different from the 20th century civilization. Global scene and the potential developments within the Croatian society will be discussed in parallel.

DRAŽENKO TOMIĆ

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Estetički problemi u djelima Kvirina Vasilja (1917–2006)

Članak obrađuje filozofsko promišljanje estetike, lijepog i umjetnosti u Kvirina Vasilja (Međugorje, 1917 – Chicago, 2006), filozofa, franjevca, autora dvadesetak knjiga i petstotinjak članaka. U središtu je zanimanja Vasiljeva knjiga *Ljepota i umjetnost* (Ziral: Chicago, 1979). U pristupu estetičkim problemima Vasilj polazi od definicije pojma lijepo. Lijepo je »sve ono što nam se sviđa u samom činu neposrednih umskih zrenja«. On ne prihvaća da bi lijepo bilo svojstvo samih stvari, kao ni to da je načelno moguće dokazati kako je nešto lijepo, nego lijepo je tek produkt čovjekove spoznaje, posebno slaganje neke stvari i čovjekova opažaja. Vasilj govori o dvjema kategorijama lijepog: moralnoj (duhovnoj) i fizičkoj (sjetilna, estetskoj) ljepoti. Prva je predmet čistih umskih zrenja, a druga je predmet zornih spoznaja (sjetilne + umske spoznaje). Prva je šira i uzvišenija od druge, a drugom čovjek nastoji povećati volju za životom i ublažiti oštricu fizičkog uništavanja vlastita bića. Lijepo se povezuje s umjetnošću, ali i s pojmom vrijednosti. Vrijednost je, prema Vasilju, ono svojstvo stvari po kojem je neka stvar poželjna. Vrijednost neke stvari ovisi i o stvari i o osobi. Vrijednost je relativna stvarnost.

Aesthetical Problems in the Works of Kvirin Vasilj (1917–2006)

The paper discusses the philosophical reflection on aesthetics, beauty, and art in the works of Kvirin Vasilj (Medjugorje, 1917 – Chicago, 2006), a philosopher, Franciscan and author of twenty books and about five hundred papers. It is focused on Vasilj's book *Beauty and Art* (Ziral: Chicago, 1979). Vasilj starts his approach to aesthetic problems by defining the term beauty. For Vasilj be-

auty is “everything that we like in the very act of making a mental picture of something”. He does not accept that beauty is a property of a particular thing itself, or that it is possible to prove that something is beautiful. For Vasilj, the beautiful is merely a product of human cognition, special matching of things and human perception. Vasilj speaks of two categories of beauty: moral (spiritual) and physical (sensory, aesthetic) beauty. The first refers to making a pure mental picture, while the second is the object of mental comprehension (sensory + mental cognition). The first is wider and loftier than the latter. Through the latter, a human tries to increase the will to live and to moderate the blade of his physical destruction. The beautiful is associated with art, and also with the concept of value. According to Vasilj, value is a property of thing that makes it desirable. For Vasilj the value of a thing depends on the thing itself and on the individual, and the value is a relative reality.

NENAD TRINAJSTIĆ

Institut Ruđer Bošković, Zagreb

HAZU

SNJEŽANA PAUŠEK-BAŽDAR

Zavod za povijest i filozofiju znanosti HAZU u Zagrebu,

Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti

Počeci organiziranog promicanja prirodoslovlja u Hrvatskoj

Od dokinuća Kraljevske zagrebačke akademije znanosti i njezina Filozofskog fakulteta s prirodnim znanostima (1850) do osnutka modernog Sveučilišta u Zagrebu (1874) odnosno njegovih prirodoslovnih odsjeka (1876) u Hrvatskoj više od četvrt stoljeća nije bilo visokoškolske nastave iz prirodnih znanosti. Premda istraživanja iz prirodoslovlja u tom razdoblju u Hrvatskoj nisu bila institucionalizirana, ipak se radilo na promicanju i utemeljenju prirodnih znanosti. One su se razvijale skromno ili manje skromno u okrilju Hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva, realki i realnih gimnazija, križevačkog Kraljevskog i gospodarskog šumarskog učilišta i Akademije znanosti i umjetnosti. Glasilo Hrvatsko-slavonskoga gospodarskog društva objavljuje prijevode iz stranih prirodoslovnih časopisa, ali i izvorne radove hrvatskih autora, u svom dodatku »Trudovi Odsjeka za prirodoslovlje«. Najistaknutiji prirodoslovci preporoditelji

koji su načinili pionirske korake prema utemeljenju hrvatske prirodoslovne sredine bili su: Ivan Taubner, Ljudevit Vukotinović, Kajetan Petter, Bogoslav Šulek i Mijat Sabljar. Prirodoslovlje je teško prodiralo u hrvatsko društvo jer su mu se osobito opirali crkveni krugovi smatrajući da ono širi materijalizam i ateizam. No utemeljenje prirodoslovlja nije se moglo izbjeći. Uoči apsolutizma javljaju se prvi prijevodi prirodoslovnih djela (Antun Šufraj, 1850), ali i izvorni udžbenici na hrvatskom jeziku (Josip Partaš, 1853). Osnutkom Križevačkoga učilišta (1860) institucionaliziraju se kemijska, a osobito agrikulturno-kemijska istraživanja u specijaliziranim laboratorijima. To razdoblje u razvitku hrvatskoga prirodoslovlja obilježeno je mukotrpnim radom i raspravama o tvorbi hrvatskoga znanstvenog nazivlja, što je rezultiralo objavljivanjem Šulekova *Hrvatsko-njemačko-talijanskog rječnika znanstvenog nazivlja* (1874. i 1875).

Starting Points for Organised Promotion of Natural Sciences in Croatia

From the abolition of the Royal Zagreb Academy of sciences and its Faculty of Philosophy with natural sciences (1850) until the founding of the modern University in Zagreb (1874) with the department of natural sciences (1876), that is for more than a quarter of a century, there was no higher education in natural sciences available in Croatia. During that period research in the area of natural sciences in Croatia was not institutionalised. However, efforts were made in promotion and recognition of natural sciences. They were nurtured more or less modestly under umbrellas of Croatian-Slavonic economic society, new high schools with between six to eight-year curricula focused on natural sciences and modern languages (so called “Realke” and “Realne gimnazije”), Križevci Royal and economic forestry society and the Academy of arts and sciences. The official paper of the Croatian-Slavonian economic society was engaged in publishing translations of texts focused on natural sciences from magazines from other countries. The original papers by Croatian authors were published in its extra content “Works of the natural sciences department” (“Trudovi Odsjeka za prirodoslovlje”). The most prominent representatives of the Revival movement who have made pioneering steps towards establishing a circle of Croatian natural scientists are the following: Ivan Taubner, Ljudevit Vukotinović, Kajetan Petter, Bogoslav Šulek and Mijat Sabljar. The influence that natural sciences had on Croatian society at that time was limited due to a very strong opposition by the church circles that perceived natural sciences as promoters of materialism and atheism. However, establishing organised study of natural sciences in Croatia was inevitable. First translations of works

in natural sciences (Antun Šuflaj, 1850) and the original textbooks in Croatian (Josip Partaš, 1853) appeared at the dawn of Absolutism. First institutionalised chemistry and especially agricultural-chemistry research have been made in specialised laboratories of Križevci faculty founded in 1860. The period in the development of the study of natural sciences in Croatia marked by hard work and disputes on establishing Croatian scientific terminology that followed, resulted in publishing of the Croatian-German-Italian dictionary of scientific terminology by Šulek (1874 and 1875).

HRVOJ VANČIK

*Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Kemijski odsjek*

Ivan Belostenec i prirodna filozofija

U ovoj prezentaciji raspravlja se o nazivima iz prirodoslovlja koje je Ivan Belostenec uvrstio u *Gazophylacium*, osobito u njegov latinsko-hrvatski rječnik. Na temelju toga izbora nastoji se rekonstruirati znanje i uvid u prirodoslovlje i prirodnu filozofiju, koje je bilo usvojeno u tadašnjim najučenijim krugovima u Hrvatskoj.

Ivan Belostenec and Natural Philosophy

This presentation deals with the terminology of science (natural science) that appears in the *Gazophylacium* dictionary by Ivan Belostenec. From the collection of scientific terms included in his dictionary, we have tried to reconstruct the extent of the scientific knowledge of intellectuals in Croatia at the time the dictionary appeared.

ANA VRANEŠA

Ministarstvo kulture RH

PETRA KORAĆ

*Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Biološki odsjek*

BERNARDINA PETROVIĆ

*Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za kroatistiku*

MIRJANA PAVLICA

*Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Biološki odsjek*

Hrvatski vokabular molekularne i stanične biologije u europskome kontekstu

Poslije višestoljetne dominantnosti latinskoga jezika u području prirodnih znanosti razvijaju se stručni vokabulari većine europskih jezika nacija koje prednjače u prirodoslovlju. Utjecajni znanstveni tekstovi novijega vremena pisani su engleskim, francuskim ili njemačkim te su nesustavno prevedeni na jezike manjih zemalja. Kao dio većih državnih tvorevina, Hrvatska i njezina znanost bile su podložne jezicima kojima su se te zemlje koristile u službene svrhe. Razvojem modernoga društva, globalizacijom te širenjem engleskoga jezika i hrvatska je znanost obuhvaćena njegovim velikim utjecajem. Ovim radom želimo istaknuti potrebu za uspostavom vokabulara koji će omogućiti »mladoj« znanosti poput molekularne i stanične biologije primjeren izričaj na vlastitome jeziku kao i razumijevanje sa znanstvenicima u svijetu uključivanjem uvriježjenih internacionalizama u korpus rastućega jezika.

Croatian Molecular and Cell Biology Vocabulary in the European Context

The development of technical vocabulary in most European languages has started after centuries of domination of Latin in the area of natural sciences. Recent relevant scientific texts have been written in English, French or German and unsystematically translated into the languages of smaller countries. As Croatia was formerly a part of larger states, its science used to be influenced by official languages of those states. With the development of modern society and globalisation, Croatian science has also fallen under the strong influence of English which is widespread. This paper aims at drawing attention to the need for creation of technical vocabulary also for a “young” science such as molecular and cell biology, in order to have adequate expression in native Croatian

and to ensure understanding with scientists around the world by integrating well-established internationalisms into the ever-expanding body of language.

Hrvatska filozofija i znanost: jučer, danas, sutra
Adresar izlagača

ERNA BANIĆ-PAJNIĆ
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
erna@ifzg.hr

PAVO BARIŠIĆ
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
pavo@ifzg.hr

BRUNO ĆURKO
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
bcurko@ifzg.hr

HEDA FESTINI
Tizianova 35
HR-51000 Rijeka
heda.festini@ri.t-com.hr

VANJA FLEGAR
Zavod za povijest i filozofiju znanosti
HAZU
Odsjek za povijest prirodnih i matema-
tičkih znanosti
Ante Kovačića 5
HR-10000 Zagreb
vanja@hazu.hr

MIHAELA GIRARDI-KARŠULIN
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
mihaela@ifzg.hr

NATALI HRBUD
Ilica 60
HR-10000 Zagreb
natali.hrbud@email.t-com.hr

ALOJZ JEMBRIH
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
Borongajska cesta 83d
HR-10000 Zagreb
ajembrih@hrstud.hr

PETRA KORAC
Prirodoslovno-matematički fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Biološki odsjek
Rooseveltovo trg 6
HR-10000 Zagreb
petra.korac@biol.pmf.hr

IVAN KORDIĆ
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
ivan.kordic1@zg.htnet.hr

VLADIMIR LONČAREVIĆ
Vrbani 27b
HR-10000 Zagreb
vladimir.loncarevic@zg.t-com.hr

IVAN MACUT
Feldstr. 4
D-13355 Berlin
ivanmacut@libero.it

SAŠA MARINOVIĆ
Braće Domany 8
HR-10000 Zagreb
sasa.marinovic@gmail.com

IVICA MARTINOVIĆ
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
ivica@ifzg.hr

ŽELJKA METESI DERONJIĆ
Institut za filozofiju
Ulica grada Vukovara 54
HR-10000 Zagreb
zmetesi@ifzg.hr

FILIP NOVOSEL
Hrvatski institut za povijest
Opatička ulica 10
HR-10000 Zagreb
fnovosel1@gmail.com

SNJEŽANA PAUŠEK-BAŽDAR
Zavod za povijest i filozofiju znanosti
HAZU
Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti
Ante Kovačića 5
HR-10000 Zagreb
spbazdar@hazu.hr

MIRJANA PAVLICA
Prirodoslovno-matematički fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Biološki odsjek
Rooseveltov trg 6
HR-10000 Zagreb
mirjana.pavlica@biol.pmf.hr

BERNARDINA PETROVIĆ
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagreb
Odsjek za kroatistiku
Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb
bernardina.petrovic@ffzg.hr

ZLATKO POSAVAC
Ulica Frana Bošnjakovića 5/IV
HR-10000 Zagreb

IGOR ŠKAMPERLE
Tbilisijska 36
SI-1000 Ljubljana 1000
igor.skamperle@ff.uni-lj.si

MATIJA MATO ŠKERBIĆ
Hrvatskih branitelja 5
HR-42000 Varaždin
matijaskerbic@gmail.com

MARKO TARLE
Jurjevska ulica 59
HR-10000 ZAGREB
marko_tarle@yahoo.com

DRAŽENKO TOMIĆ
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Savska 77
HR-10000 Zagreb
drazenko.tomic@ufzg.hr

NENAD TRINAJSTIĆ
Zorkovačka 4
HR-10000 Zagreb
trina@irb.hr

HRVOJ VANČIK
Prirodoslovno-matematički fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Kemijски odsjek
Horvatovac 102A
HR-10000 Zagreb
vancik@chem.pmf.hr

ANA VRANEŠA
Ministarstvo kulture RH
Runjaninova 2
HR-10000 Zagreb
ana.vranesa@min-kulture.hr

